

Výzva pro autory - roč. 3 / č. 1

Téma monotematického čísla: *Doba narůstající nejistoty a její sociální rizika*

Evropa má za sebou bezprecedentních šedesát let míru, prosperity a sociálního vyrovnání. Tato doba pravděpodobně končí a my se nepozorovaně přesouváme do doby výrazně odlišné – doby narůstající nejistoty. Svět se globalizuje, společnost se sítuje a jedinec se chtě nechtě stává globální bytostí. Pod krustou postmoderního optimismu se postupně objevují neradostná proroctví. Ještě před třiceti lety futurolog Horst Opachowski stejně jako sociolog Ulrich Beck a další předpovídali, že dojde v důsledku zvýšení produktivity práce k plošnému snížení pracovní doby. Tato událost měla přinést uvolnění energie, jež měla být využita v sociálních programech jednotlivých států a v dobrovolnické činnosti. Nic již nemělo zabránit tomu, aby byl k dokonalosti doveden nadějný sociální systém, který se v různých formách a v různé intenzitě budoval v evropských státech od konce Druhé světové války.

Je zjevné, že proces globalizace překvapil i ty intelektuály, kteří se tématem budoucího vývoje zabývali. Devadesátá léta 20. století se stala periodou obratu. Z velkých očekávání jsme museli ustoupit a připustit si, že globalizace přináší zcela neznámé podmínky. Tyto podmínky postupně přinášejí do hry aspekty, jež namísto rozšiřování sociální jistoty často proměňují svět v komplikovanější a nejistější životní prostor, který nám v mnohých ohledech může připomínat svět kapitalismu druhé poloviny 19. století.

Na jedné straně jsou velké (často státní) formální organizace moderních států rozpouštěny a na jejich místě vznikají malé organizace, které se údajně lépe přizpůsobují proměnám trhu a politických priorit. Na druhou stranu roste síla nadnárodních společností, které nemají žádné regionální zakotvení. Jejich vzájemné síly jsou nepoměrné, a proto není divu, že ty druhé vytlačují, vyvlastňují a pohlcují ty první. Nadnárodní společnosti tak znásobily trend, který byl v USA patrný již od konce sedmdesátých let, kdy se opětně začínaly rozevírat nůžky mezi malou skupinou bohatých a většinou chudých lidí. V propasti mezi čelistmi těchto nůžek mizí stále rychleji střední vrstva, na níž historicky spočívalo budování demokratického a sociálně stabilního řádu. Tak postupně vzniká stav, jež na počátku nového tisíciletí charakterizoval tehdejší generální ředitel Mezinárodního měnového fondu Horst Köhler větou: „Extrémní nerovnovážností v rozdělení zisků z blahobytu víc a více ohrožují politickou a sociální stabilitu.“ Je téměř banální opakovat známá data, např. že nejbohatší procento světového obyvatelstva, disponuje více než 40 procenty světového majetku, že v roce 2008 žilo pod hranicí chudoby definované výdělkem pod dva dolary na hlavu a den 2,5 miliardy světového obyvatelstva. A je téměř černou ironií oživovat dávno balzamovaná slova Marxe: „Tady se kapitál v jedné rukou soustřeďuje, protože tam z mnoha jiných mizí.“

Stejně jako na konci 19. století ani dnes nejde o laciné moralizování na téma bohatství. Jde nám o to, abychom si přesněji uvědomili a definovali důsledky takového vývoje. S koncentrací ekonomického kapitálu totiž přirozeně dochází ke koncentraci kapitálu sociálního a kulturního, což je znakem obratu tendencí, jež jsme zažívali téměř celou druhou polovinu 20. století. Tehdy se utvářela spirála, která byla schopna integrovat stále více a více lidí do sféry, kde se jim dostalo přiměřeného vzdělání, možností volby a základního sociálního zabezpečení. Dnes se opět tato spirála začíná zplošťovat na začarovaný uzavřený kruh, v němž kapitál ekonomický, sociální a kulturní koluje pouze v úzce vymezených vrstvách lidí.

Výzva pro autory - roč. 3 / č. 1

Téma monotematického čísla: *Doba narůstající nejistoty a její sociální rizika*

Tato disproporce podporuje vznik disproporcí dalších. Zatímco kolem nás kolují nadnárodní produkty všeho druhu, narůstá mezi lidmi určitého regionu zákonitá nesolidarita. Sytý hladovým může sice věřit (čest všem filantropům), ale v každém případě nemůže porozumět jejich světu. To je důvod, proč se pomalu, zato však důsledně prosazuje nejistota, proč se hromadí tendence k utváření ghett vyloučených a proč se přes jasně se prosazující globalizující mechanismy obnovují atavistické ideologie polo-fašistických nacionálních států.

Stojíme na prahu vzniku světa krajně rozporného a nebezpečného. Je to svět vzrůstající sociální nejistoty: svět rozpadu sociálního souladu, jaký v Evropě posledních šedesáti let neznáme. Svět, v němž se na několika málo místech kdekoli na světě koncentruje obrovský kapitál, a kdy se jinde utvořila centra hluboké beznaděje a bezmoci chudých. Svět, jenž umožňuje a zároveň nutí velké masy lidí, aby se vydaly do míst, kde se ještě žije lépe. Svět, v němž pravděpodobně bude stále méně a méně reálných zdrojů dislokováno do oblastí vznikajících sociálních střetů. Svět, v němž zoufalí lidé budou snít své sny o silných vůdcích a o do sebe uzavřených, národně „čistých“ státech. Budoucí podoba tohoto světa je však stále ještě v našich rukou, podobně jako byla budoucí podoba našeho světa v rukou našich předků na konci 19. a začátku 20. století.

Naším záměrem je vytvořit číslo Sociální pedagogiky, které se bude věnovat problematice doby narůstající nejistoty. V rámci prvního čísla třetího ročníku budeme upřednostňovat teoretické či empirické studie dvou typů. Zaprvé studie obecného zaměření, které se na charakteristiku doby narůstající nejistoty dokáží podívat z nadhledu jiných oborů: z pohledu filozofického, sociologického, psychologického či ekonomického. V takto zaměřených textech nás budou zajímat otázky: Jak je charakterizována doba narůstání nejistoty? Čím je odlišná? Jaká pozitiva či naděje tato doba s sebou může nést? Jaké tendence umožnily toto narůstání? Může nám poznání kořenů tohoto procesu pomoci zmírnit vzrůstající nejistotu? Jak se proměňuje sociální struktura společností v době narůstající nejistoty? Jaké obecné psychologické naladění může tento stav vyvolávat? Na jaká další nebezpečí, které ještě nejsme schopni zcela detekovat, bychom se měli připravit? Atp.

Dalším typem studií jsou ty, které se přímo zaměří na proměnu sociální pedagogiky, pedagogiky obecně, sociální práce a na potřeby a kompetence, které doba narůstající nejistoty bude od těchto oborů vyžadovat. V takto orientovaných textech nás budou zajímat otázky: Jak jsou pracovníci připraveni na práci v ghettech, vyloučených oblastech, imigrantských komunitách? Jak probíhá jejich spolupráce s decizní sférou, jak se vzdělávacími institucemi? Je jejich práce dostatečně koordinovaná? Setkávají se tyto pracovníci a výzkumníci s novými problémy, které ještě nejsou pojmenovány a ukotveny v české odborné literatuře, či s problémy, které dokonce ještě nejsou pojmenovány a ukotveny v zahraniční literatuře? Jak probíhá vzájemný proces informování o problémech vzrůstající nejistoty mezi decizní sférou a danými odborníky? Je tato komunikace dostatečná, a pokud nikoli, jaké jsou překážky inteligentní komunikace? Atp.

Důležité termíny pro autory:

Abstrakty v délce 400 až 800 znaků včetně mezer přijímáme: do 15. září 2014

Vyrozumění autorů o přijetí: do 30. září 2014

Přijetí celého znění příspěvků: do 15. listopadu 2014

Publikace příspěvku: 15. dubna 2015

Abstrakty a celé znění příspěvků zasílejte na adresu redakce: editorsoced@fhs.utb.cz